

Giganci Nauki

<https://gigancinauki.pl/gn/biogramy/84200,Sawiczewski-Florian.html>
2022-09-30, 08:18

Sawiczewski Florian

SAWICZEWSKI Florian (4 V 1797, Kraków – I IX 1876, tamże), farmaceuta, chemik, lekarz, toksykolog, wynalazca. Syn Józefa i Katarzyny z Kompertowiczów, brat Juliana – lekarza, profesora policji lekarskiej, weterynarii i historii medycyny.

Do szkół uczęszczał w Krakowie, od 1804 do szkoły wydziałowej św. Barbary, a od 1808 do Liceum św. Anny. W 1812 rozpoczął praktykę w aptece ojca, w roku akademickim 1813/14 studiował farmację w Szkole Głównej Krakowskiej, 6 VI 1814 uzyskał stopień podaptekarza, a 27 VI 1814 – dyplom magistra farmacji. Następnie prowadził aptekę i równocześnie studiował medycynę na wydziale lekarskim UJ. 3 VII 1824 uzyskał stopień doktora medycyny i chirurgii na podstawie rozprawy *Dissertatio inauguralis medico-chirurgica de struma...* Po ukończeniu studiów przez kilka miesięcy pełnił zastępczo obowiązki fizyka miejskiego w Krakowie, pod koniec 1824 wyjechał do Paryża, gdzie w Collège de France i na Sorbonie pogłębiał studia z zakresu nauk przyrodniczych; interesował się szczególnie chemią i medycyną sądową, zwiedzał szpitale paryskie.

Na wiadomość o śmierci ojca powrócił w X 1825 do Krakowa. Po drodze zwiedzał Szkołę Farmaceutyczną w Erfurcie. Z podróży przywiózł stetoskop, wynaleziony kilka lat wcześniej przez R. Laenneca. Po powrocie do Krakowa, już w X 1825 objął Katedrę Farmacji, którą w zastępstwie zmarłego ojca prowadził jego brat, Julian, a w miesiąc później został mianowany profesorem. W tym okresie opublikował *Rozprawę o skutkach i działaniu octanu morfiny w ekonomii zwierzęcej* („Rocznik TNK” 1826 i 1827). W 1829 lub 1830, po śmierci profesora chemii J. Markowskiego, powierzono mu wykłady z tego przedmiotu (początkowo prowadził je jako zastępca). W 1833 Katedra Chemii została przeniesiona z wydziału filozoficznego na wydział lekarski i połączona z Katedrą Farmacji – S. wykładał oba przedmioty. W wykładach

z farmacji wiele uwagi poświęcił surowcom roślinnym. Od roku akademickiego 1838/39 uwzględniał też chemię policyjno-sądową, czyli naukę o truciznach i odtrutkach. W zajęciach ze studentami kładł nacisk na zajęcia laboratoryjne. W 1835 stworzył laboratorium chemiczne, w którym zgromadził ok. 200 aparatów chemicznych i ok. 70 modeli. Rozbudował gabinet farmaceutyczny, gdzie znajdował się m.in. aparat parowy farmaceutyczny, służący do robienia nalań (infusa) i odwarów (decocta), zagęszczania soków roślinnych, odkraplania wód i wyskoków wonnych połączony z suszarnią parową i łaźnią piaskową, opatentowany przez niego w 1829. Aparat działał na zasadzie połączenia z suszarnią parową i łaźnią piaskową, zastosowane w nim rozwiązania konstrukcyjne znacznie przyspieszyły otrzymywanie najważniejszych form leków płynnych. Urządzenie to S. kilkakrotnie udoskonalał i opisał w prasie krajowej i zagranicznej (*Aparat parowy farmaceutyczny, służący do robienia nalań...*, „Pamiętnik Umiejętności Czystych i Stosowanych” 1829; „Pamiętnik Farmaceutyczny Krakowski” 1834; *Buchner's Repertorium für Pharmacie* 1829; „Das Laboratorium” 1830).

Farmację praktyczną, farmakognozę i chemię policyjno-sądową S. wykładał do przejścia na emeryturę w 1857. W 1837–41 był dziekanem wydziału lekarskiego, a w roku akademickim 1851/52 rektorem UJ. Był też redaktorem i wydawcą „Pamiętnika Farmaceutycznego Krakowskiego” (1834–36). Było to pismo zamieszczające prace zarówno z zakresu farmacji, jak i chemii.

Zainteresowania naukowe S. dotyczyły głównie farmakobotaniki. Roślinom poświęcił kilka publikacji, m.in. *Wiadomość o łączydze w ogólności, a w szczególności o łączydze krakowskiej* (1840), dotycząca jego oryginalnych badań prowadzonych nad tą rośliną; *Wiadomość o początku, własnościach i użytku istoty roślinnej zwanej Gutta-Percha* (1849). Z myślą o studentach wydał anonimowo podręcznik *Opisanie najważniejszych roślin lekarskich pod względem podobieństwa i różnic* (1850).

Był członkiem TNK i Komisji Fizjograficznej, a od 1872 członkiem nadzwyczajnym AU, należał do towarzystw

lekarskich w Krakowie, Warszawie, Wilnie i Kamieńcu Podolskim, do Tow. Rolniczego Krakowskiego, do Tow. Farmaceutycznego w Petersburgu. Był też zasłużonym działaczem Tow. Dobroczynności. W 1831 na własny koszt urządził aptekę polową dla powstańców walczących w Królestwie Polskim.

PSB (Z. Kosiek).

L. Krówczyński: *Florian Sawiczewski – chemik i farmaceuta krakowski*, KHNT 1959, nr 3; W. Roeske: *Florian Sawiczewski (1797–1876)*, [w:] *Sześćsetlecie medycyny krakowskiej*, t. 1, Kraków 1963.

Anna Trojanowska

[Poprzedni](#)
[Następny](#)